

suspicio ipsam gravidam, antequam extremo afficeretur supplicio, tres Medicos & duas obstetrices destinatas, ad illam examinandam & explorandam, cum negassent prægnantem, in profluentem fuisse conjectam & submersam, sed cadavere post aperto, gravidam depræhensam. O grande nefas! Et si illa in quintum mensem esset gravida, ta-

men illi exploratores, licet præsentibus, ut non modò lotium intueri, sed & alia signa imprægnationem denotantia inquirere ac indagare potuissent, non minùs tam graviter hallucinati: quid spei concipiendum, si ex solius urinæ inspectione, judicium ferendum. Proin aliorum tam crassa errata, inserviant pro cautelâ, ad circumspiciendū agendum.

EPISTOLA XXII.

Ad quendam Philiatrum de formarum origine, utrum anima innata vel ingressa.

Hæreo in suspenso, utrum auctor ille mihi perlustratus communicatus elogio vel jurgio dignior, quod tantoperè & ex professo, in D. Sennertum, virum candidum & de facultate medicâ optimè meritum, invec-tus, stimulis æmulationis & ambitionis magis concitatus, quàm ut operæ pretium, in tantum virum insurgere & calamum stringere. Sed mittam ista me haud attingentia, unicum tamen intactum relinquere non possum, de origine formarum, quibus Sennertum deformare & vellicare inprimis laborat, quod statuat, non tantum formas accidentales, sed & essentielles, per divisionem materiæ propagari & habere *διὰ τὴν πολλαπλασιαστικὴν* sui multiplicativam.

quorundam priscorum Philosophorum placitis recedere, id factum, non malâ, sed optimâ intentione, & ex pio zelo, dum animadvertit, illos veri Dei agnitione destitutos, haud dextrè sensitse, & multa à sacris literis aliena protulisse, quin recurrendum sit ad altius & divinius principium, scil. causam omnium causarum (cum progressus non detur in infinitum) ipsum Deum velut omnium rerum conditorem, qui cuique creaturæ, in primâ statim creatione, suam competentem formam indiderit, cujus ope operationes suas edere & sui multiplicativa esse queat. Utrum in eo Sennertus tantoperè hallucinatus, impartiali Judici, sed Theosophiâ imbuto, decisionem committo.

Et si Sennertus in eo videatur à

Et si forma per se sit incorporea & quantitatis expertis, sit autem quan-

quanta per accidens, quatenus materiae inheret, ad cuius extensionem & divisionem extenditur, & divisibilis euadit. Iussit Deus, ut res naturales non solum per suas formas existerent, sed & per easdem sese propagarent: cuique rei secundum suam speciem consimile generandi facultas insita à Deo, & exin propagata ab exordio Mundi, ad eius interitum, duratura. Si antiquis Philosophis creatio olim cognita indubium, quin in multis aliter speculaturi. Utrum Anima, quae sui domicilii fabricatrix, sit innata, vel ingressa, praesertim Rationalis, magna existit inter Philosophos & Theologos discrepantio. Sanè divini Platonis, in Phædonis dialogo) palmarium videretur argumentum, ad animae immortalitatem probandam, quod femini non insita, sed extrinsecus adveniat. Quid eâ de re Aristoteles senserit, auctores in diversas abeunt sententias. Complures existimant, ipsum pænè nullâ in re tam esse ambiguum, ut nihil certi definiri queat. Sed mihi arridet sententia Caelii Rhodigini (lib. 6. antiq. Lect.) ubi tradit Aristotelem statuisse, *ὀψιλάχου* esse mortalem: *ὄψι* autem immortalem. Luculentus succurrit contextus (lib. 2. d. Gener. c. 3.) ubi palam asserit, *ὀψιλάχου* seu animam sentientem & vegetantem semini inesse: *ὄψι* autem seu mentem solam extrinsecus accedere, eamque

solam esse divinam, cum ejus actione nihil communicet actio corporali, Ex illustri illo loco relucet, Aristotelem eò inclinare, omnium aliarum formarum originem esse ab intrinseco, & quod sint divisibiles per divisionem materiae, vel ipso sensura etiam testificante. Ex isthac parte Sennerti assertio, non repugnat Aristoteli, ideoque immeritò ab aliis flagellatur.

Tota controversia in eo hæret, quod animam Rationalem æquè ex traduce provenire & à Progenitoribus prodire astruit, pænè omnium Evangelicorum Theologorum opinionem secutus, ob peccatum originale, quod homini insitum, & animae inprimis inheret. Illud unicum est obstaculum, quo illi impulsu, divortium faciunt, à Philosophorum & aliorum Sectariorum placito.

Probè notandum, Aristotelem expressis verbis statuere, mentem, hoc est, animam Rationalem, solam extrinsecus advenire materiae dispositae, & solam esse divinam, hoc est, à Deo venire.

Etsi non intellexerit creationem, seu ex nihilo productionem, cognovit tamen animam Rationalem fieri non posse, ab agente aliquo materiali, prout materiales animae fiunt, sed ab aliquo agente extrinseco, scilicet ipso Deo, annexâ hujus rei causa, iniquiens: Nihil enim cum ejus actione communicat actio corpora-

poralis. Cum animæ Rationalis actio principalis sit intellectio, non indigens organo corporeo, & cum per se subsistat, proin sua Natura erit incorruptibilis. Quamvis nulla Ratio humana tam robusta, ad stabiliendam Animæ immortalitatem, nî sacræ paginæ id affirmarent, semper in ambiguo hærendum, quid credendum.

Exin fons sapientiæ, ipse Seneca, in quadam Epistola ad Lucilium: Juvat de Animarum immortalitate quætere, imò credere, credo enim opinionibus magnorum virorum, rem gratissimam (scil. Animas immortales) promittentium magis, quàm probantium. Animadvertit ille, nullas rationes philosophicas esse sufficientes, ad Animæ immortalitatem astruendam. Cum non tantùm Sanioris Mentis Philosophi Animam Rationalem extrinsecus accedere sint opinari, sed & Calviniani idem asserant: quibus suffragantur omnes in universum auctores Pontificii, adeò, ut Seraphicus ille Doctor Thomas Aquinàs, non errorem, sed hæresin esse, asseverare non dubitet, si quis statuat, ex traduce, si hoc verum censendum, invictum fore argumentum, Animam corruptibilem.

Ipsi Jesuitæ Conimbricenses (in comment. d. Anima Aristot.) profiteri haud verentur, qui asserant, Animam cum semine propagari, palam ejus immortalitatem negare,

quæ assertio tam sit certa, ut nulli Philosopho Christiano dubitare fas. Sôli Lutherani, præsertim neoterici, Theologi, ab illis divortium facientes, Animam à Parentibus procedere astruunt, & mordicus defendunt, ob peccatû originale impulsu, quod à primo statim conceptu Animæ inlitum.

Quibus se D. Sennertus associare est solitus. Si opinio ista probanda, an non cum D. Augustino illud opponendum: Si Anima cum carne seminatur etiàm cum carne morietur. Si tam anima hominum, ac brutorum, ex traduce, eadem utriusque erit conditio, & per consequens corruptibilis, juxta sententiam S. Hieronymi.

Cum tanta sit inter acutissimos Philosophos & profundissimos Theologos opinionum contrarietas, quis præsumere audeat, suum judicium interponere, & quidpiam certi definire? Quæstio illa permanebit in suspenso ac indiscussa, in hac Mentis caligine, donec pervenerimus in lucem æternam, ubi haud opus tam laborioso discursu, sed cuncta erunt præsentanea. Cum Deus mihi hoc ocium fecerit, istas avolare sum passus, non ut Noctuas Athenas, sed ut ansam præberem, ad ulteriùs ac uberiùs speculandum, & sincerè judicandum, utrum D. Sennertus, suo merito ab illo tam acerbè castigatus.

EPI-